

Oponentský posudek na diplomovou práci Václava Bartoloměje Lindauera:

„Aktuální otázky výchovy k tvořivosti“

Problematika, jíž se autor zabývá ve své diplomové práci patří nesporně mezi aktuální témata. Autorova snaha vyrovnat se s nejednoduchým problémem vychází především z poměrně rozsáhlého studia odborné literatury zabývající se tímto tématem. Nejde ale jen o kompilaci různých stanovisek a názorů, ale o pokus najít při jejich konfrontaci vlastní stanovisko. V tom je posuzovaná práce nesporně cenná.

Studie je rozdělena do tří základních částí. V první pasáži jde autorovi o vymezení vlastního chápání tvořivosti, druhá obrací čtenářovu pozornost na základní východiska výchovy k tvořivosti a konečně třetí část je výzkumnou sondou. Z poněkud nepochopitelných pro oponenta důvodů autor zvolil ale poněkud jiné číslování kapitol, takže mu jich vyšlo celkem osm.

První část začíná historickým exkursem, kde se autor pokouší naznačit vývoj postoje nejen jednotlivých autorů, ale i společnosti k problematice tvořivosti. Vzniká otázka, do jaké míry je realizace kreativity ovlivněna společenskými možnostmi pro její uplatnění. Jde ostatně o totéž i ve škole.

Pozornost dále autor zaměřuje na osobnost tvůrce. Zajímavá je pasáž věnovaná vztahu inteligence a tvořivosti. Poznatky citovaného F. Holešovského korespondují i s poznatky oponenta získanými v jeho výzkumech. Ocenění ovšem zasluhuje autorovo zvažování, do jaké míry jsou výsledky ovlivněny diagnostickými nástroji. Bylo by zajímavé, kdyby se autor při obhajobě zastavil více u problému vztahu tvořivosti a intuice. Vzniká totiž otázka, zda musí k intuitivnímu uchopení problému dojít až v některé z dalších fází kreativního procesu, nebo zda nemůže být právě intuice v některých případech spouštěcím mechanismem kreativity.

Zajímavá je i partie, kde autor věnuje pozornost bariérám a stimulům tvořivosti. Autor v této pasáži velmi výstižně charakterizuje zejména překážky tvořivého procesu. Vznikají ale u čtenáře nejméně dvě otázky. První z nich je otázka, zda jednou z bariér nejsou i nedostatečné dispozice jedince k tvořivé činnosti? Druhou pak otázka, zda jde u jedince o obecné předpoklady k jakékoliv tvořivé činnosti, nebo o dispozice ke kreativě v určité oblasti (např. kreativní umělec-dejme tomu literát) nemusí projevoovat tvořivost při technické činnosti. Do jaké míry zde hraje roli transfer?

Druhá část je věnována výchově k tvořivosti. To je pro posuzovanou studii klíčová pasáž a autor jí věnoval ve své studii odpovídající pozornost. Tato část je zpracována věcně a přehledně. Vzniká ale hned na začátku závažný problém. Musí být všichni vychováni ke

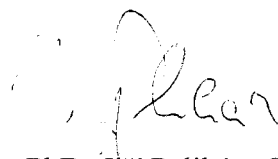
kreativitě, když v některých povoláních se zvláštní tvořivost nevyžaduje, ba je spíše na překážku ?

Konečně třetí část je věnována výzkumné sondě, kde autor zjišťuje postoje učitelů a rodičů ke kreativitě. Jde skutečně o sondu, protože jak vzorek je menší, jednak i dotazník zjišťuje poměrně menší počet informací. V tomto rámci se autor snaží získat adekvátní informace. Několik drobných poznámek k této části ale oponent má:

- Není zcela jasná formulace problému. Autor hovoří o cílech výzkumného ověření, ale to není totéž.
- To, co je nazýváno předpoklady, lze chápat jako hypotézy ?
- Při formulaci závěrů je třeba být opatrnější. Např. na str. 94 autor u 3. hypotézy uvádí, že „*nikdo z rodičů ani učitelů nepřikládá ve výchově k tvořivosti rozhodující vliv škole*“. Vzápětí konstatuje, že se tato hypotéza *nepotvrdila*, protože ze 120 dotázaných jen jeden učitel uvedl, že klíčovou roli v rozvoji tvořivosti hraje škola. Z toho lze tedy usoudit, že se hypotéza naopak potvrdila.

Přes tyto některé poznámky k posuzované práci lze konstatovat, že jde o kvalitní studii, až na některé drobné překlepy solidní i po formální stránce a proto ji jednoznačně doporučuji k obhajobě. Zodpoví-li autor i otázky položené v posudku, lze uvažovat i o výborném hodnocení.

V Praze dne 14.8.2007

Doc.PhDr.Jiří Pelikán, CSc,
oponent diplomové práce